

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՍԱՐԴԷ ԿՐՆԱՅ ԱՍՏՈՒԱԾ ՏԵՍԵԼ

Աւետարանը, Յիսուսի հոգեգրաւ խօսքերուն զանձարանը, քրիստոնէական կեանքի ուղեցոյց ոսկեմատեանն է, անոր գոհար համարները և աստուածային պատգամները չափանիշն են մաքուր կեանքի, սուրբ և բարի կենցաղի, և առաջնորդը զէպի երանական և յաւիտենական կեանքը: Այդ հոգեւունջ մատեանէն 3 ոսկեղէն համարներ ամէնէն աւելի գրաւած են իմ մտածումս՝ իրրեւ ճշգրտակ ճշմարիտ քրիստոնէական կեանքի: Առաջինը Յովհաննէս սիրոյ աւետարանչի թանկագին մարգարիտն է (Գ. 16), որով աստուածարան Աւետարանիչը յատկորէն կը ցուցնէ թէ Աստուած մարդոց՝ իր մեղաւոր դաւաններուն՝ գործազուրկ հայրն է, որոնց փրկութեան համար կը զոհաբերէ նոյնիսկ իր աստուածային Միածին Որդին, զերազոյն պատարագը աշխարհի պատմութեան մէջ:

Բ. և Գ. համարները մեր Տիրոջ աստուածախօս շրթներէն զուրս հոսած են իրրեւ կանոն մարդկային կեանքի: Յիսուս այդ յաւիտենական պատգամները արտասանեց լերան հրաշալի քարոզին մէջ — անգին աւետարան մը Մատթէոսի Աւետարանին մէջ (Ն. 2. և Է. զլուսներ) — Բ.ը զԱստուած տեսնելու պայմանն է, ամէնէն գերազանցը, ամէնէն չքնաղը և Զ.ը երանիներուն (Ն. 8): Իսկ երրորդը արդարադատ կշիռով մը կը չափէ մարդուն ընթացքը իր ընկերոջ հանդէպ. Ուկիդիմ կանոն մեր կեանքին, (Մտթ. Է. 12), կարելի չէ ասկէ աւելի լիակատար, ասկէ աւելի մարդկային և միևնոյն ատեն աստուածային չափանիշ մը, կեանքի կանոն մը տալ մարդկային յարաբերութեան համար. Քանի որ չես ուղեր որ ուրիշներ քեզի չարիք ընեն և ընդհակառակը կը փափաքիս որ բարիք ընեն, զոն ալ նոյնպէս ըրէ անոնց. Եթէ սիրուելու իղձը ունիս՝ սիրէ՛ նախ զոն ուրիշները:

Այս երեք թանկարժէք մարգարիտներուն համար, արդարեւ, կ'արժէ՝ աւետարանի վաճառականին պէս ծախել ամբողջ ունեցածը և զնկ զանոնք:

Դառնալով մեր բուն նիւթին, կ'ուզեմ անգամ մը մեր ոսկեղինիկ բարբառով հընչեցնել սիրելի ընթերցողներուս ականջին այդ ոսկեղէն խօսքը. «Երանի՛ր այնոցիկ, որ սուրբ են սրտիւք, զի նոքա զԱստուած տեսցեն»: — Երանի՛ր անոնց՝ որ սուրբ են սրտով, վասնզի անոնք զԱստուած պիտի տեսնեն —: Շատեր պիտի հարցնեն անշուշտ, բայց ի՞նչպէս կարելի է Աստուած տեսնել, չէ՞ որ անիկա հոգի է, մարմին չունի, նիւթ չէ: Այո՛, մահկանացու աշխարհով կարելի չէ անմահ տեսնել, նիւթական, ֆիզիքական գործիքներով անկարելի է աննիւթ տեսնել, վասնզի Աստուած հոգի է. ուրիշ գործիք մը պէտք է որ նիւթական չըլլայ, այն է սուրբ սիրտը, հոգին, որ նիւթ չէ և կրնայ իր նմանը տեսնել՝ եթէ նոյնիսկ փակեա ֆիզիքական աշխարհ:

Սակայն, ի՞նչ է սիրտը, և ի՞նչ կը նըշանակէ սրտի սրբութիւնը, որով միայն կարելի է զԱստուած տեսնել, ինչպէս կ'ըսէ աստուածային Փրկիչը: Անհրաժեշտ է անոր խորքը թափանցել, խնդիրը լաւագոյնս լուսարանելու համար: — Սիրտը կեդրոնն է ֆիզիքական կեանքի, հոն է արեան աւազանը, որ կենսահիւթ կը ջամբէ ամբողջ մարմինը՝ երաններուն միջոցաւ. անիկա անընդհատ կ'աշխատի, եթէ վայրկեան մը զադրի բարբախէ, եթէ բույս մը կեցնէ իր համաչափ զորկը՝ նիւթական մարդը կը մեռնի, մարմինը կը զադրի ապրելէ և գործելէ: Սիրտը կեդրոնն է նաև հոգեւոր կեանքի, իսկ հին ատեն՝ կեդրոն կը նկատուէր նաև իմացական կեանքի, մտածումի, որուն կեդրոնն է ուղեղը: Բայց ներքին աշխարհ մը կայ մարդուն ներսը, որ ուղեղը չէ, որ միտքը չէ. այլ հոգեբանական, զգացողութեան և բնախօսական կեանք մը կ'ապրի մարդուն ներսիդին, որ իմացականութիւնը չէ: Զայն միայն կը զգանք կ'մըրճանենք, սակայն մեր մարդկեղէն գործարաններով չենք կրնար լրիւ արտայայտել զայն: Ի՞նչ է այն ներքին պայքարը զգացումին և մտածումին, մարմինն և հո-

զիրին, նիւթին եւ աննիւթին միջեւ:

Ահա՛ւասիկ այդ ներքին, բուն մարդը, անմահ էակն է զոր հոգի կը կոչենք, և որուն բնակարանը կը նկատենք սիրտը, ամէնէն էական գործարանը կեանքին:

Հոգին կրնայ այդ ժամանակաւոր բնակավայրէն տեսնել զԱստուած՝ եթէ բաց են անոր պատուհանները, եթէ մեղքը չէ արատաւորած անոր ապակիներուն անբըծութիւնը: Մտրով կամ ածուխով սեցած պատուհանի մը փեղկերէն կրնա՞ք տեսնել դուրսի գեղեցիկութիւնը, ուրեմն, ի՞նչ պէս կ'ուզէք որ մեղքի բիծերով արատաւորուած սիրտով տեսնէք զԱստուած, մաքրեցէ՛ք պատուհանին աղաը՝ որպէսզի տեսնէք զուրսը, սրբեցէ՛ք սրտին արտաը՝ որպէսզի հոգին կրնայ անոր պատուհանէն տեսնել Աստուած: Հետեւաբար Աստուած տեսնելու միակ պայմանը և միջոցը սուրբ սիրտն է, և կամ սրտի սրբութիւնը. ինչ որ մեղք է՝ հակառակ է սրբութեան, ինչ որ բիծ է՝ արատ է ամբոթեան: Զիւնի միապաղաղ սպիտակ գորգին վրայ արատ կը ձգէ ամէն հետք, նոյնպէս սրտի ճերմակ սրբութեան վրայ արատ կը թողու ամէն տեսակ մեղք, և կը մթագնէ հոգիին աչքերը, ինչպէս մշուշը, աչքին բիծերը կը մթագնեն մեր ֆիզիքական տեսողութիւնը: Շատ իրաւացի է, եթէ զժողովութիւն առարկուի՝ աշխարհային այսքան մեղքերէն եւ չարիքներէն սիրտը եւ հոգին սուրբ պահելու համար, սակայն զժողովութիւնը անկարելիութիւն չէ, եթէ ոչ Յիսուս այդ երանին պիտի չտար մարդոց. անշուշտ, բացարձակ սրբութիւնը աստուածային է, ինչպէս բացարձակ կատարելութիւնը Աստուած միայն ունի, բայց Փրկիչը հրամայեց. «Եղբրուք կատարեալք, որպէս հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է» (Մտթ. Ե. 48): Որով մեր պարտքն է ընել մեր կարելին, գերագոյն ճիգը սրբութեան, մեծագոյն ջանքը կատարելութեան, իրեւ տիպար ունենալով մեր երկնաւոր Հայրը, և մարդացեալ Փրկիչը, որ մեզ սրբացուց. Աստուած մեզմէ աւելին չի պահանջեր, այլ կը ներէ իր աստուածային անբաւ զթութեամբը:

Մեծ Սաղմոսերգուն կը հարցնէ. «Ո՞վ ելցէ ի լեռոն Տեառն, կամ ո՞վ կացցէ ի տեղւոջ սրբութեան նորա»: Եւ ինքն իսկ

կը պատասխանէ. «Որ սուրբ է ձեռք եւ ամբիծ սրտ...»: Կարելի չէ Տիրոջ սուրբ լեռը բարձրանալ անմաքուր ոտքերով, արատաւոր սիրտով. վասնզի Ան կ'այրէ, կը մեռցնէ հոն մօտենալ համարձակող անսուրբը: Պէտք է թօթափել աշխարհային ամէն բան, արտաքին և ներքին ամէն անսրբութիւն՝ սրբութեամբ և երկիւղածութեամբ ելլելու համար անոր զազաթը եւ լսելու Տիրոջ անեղագոչ ձայնը ու տեսնելու համար երկնային հրաշափառ ճաճանչներով լուսապսակ դէմքը Անմահին, որուն հրաշէկ ճառագայթներէն մօտեանացու աչքերը կը շլանան, կը պնտեն, և չեն կրնար զիմանալ ա՛յդքան լոյսի յորդումին, ա՛յդչափ սրբութեան հոսումին:

Թռչունը չի կրնար առանց թևի ճախրել օդին մէջ, մարդը չի կրնար առանց սրբութեան թևերուն, առանց սրտի ամբոթութեան թևածել դէպի սրբութեան բարձունքը, դէպի անմահութեան տաճարը:

Առանց ամբիծ սրտի ո՛չ ոք կրնայ զԱստուած տեսնել. հեթանոսաց առաքեալը կ'ըսէ Եբրայեցոց թուղթին մէջ. «Զխաղաղութեան զհետ երթայք ընդ ամենեւին և զարքութեան, առանց որոյ ոչ ոք տեսնիցի զՏէր» (ԺԲ, 14): Եթէ կ'ուզէք Տէրը տեսնել՝ սուրբ եղէք սրտով ու մտքով, զգացումով ու մտածումով, գործով ու խօսքով, այն ստեն արժանի պիտի ըլլաք փառաց Տէրը տեսնելու, զայն զգալու և ապրելու ձեր հոգւոյն խորը, անոր հետ հաղորդուելու ձեր սրտին սրբութեան տաճարին մէջ:

Սիրտով սուրբերն են միայն որ զԱստուած տեսնելու կ'արժանանան. — Մովսէս մարգարէն տեսաւ Եհովան Սինա լեռան վրայ, վասնզի սուրբ էր, Եղիա մարգարէն տեսաւ զԱյն, Անոր հետ խօսեցաւ, և ներշնչուելով անոր կենսատու խօսքերէն՝ զիմակապերծ ըրաւ Բահաղի քուրմերուն խաբէութիւնը, Կարմեղոս լեռան վրայ: Եղիան արժանի եղաւ հրեղէն կառքով երկինք բարձրանալու և զԱստուած տեսնելու դէմ յանդիման: Այսպէս բոլոր սիրտով սուրբերը, այսինքն, մարգարէներ, առաքեալներ, մարտիրոսներ, նահատակներ, բոլոր սուրբերը զԱստուած տեսան իրենց հոգիին սրբութեան աչքերովը:

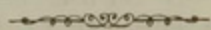
Սրբութիւնը քրիստոնէական կրօնքին յարացոյցն է, նպատակն է: Աստուած մարդացաւ՝ որպէսզի մարդիկ սրբացնէ, աղամական մեղքէն սրբէ: Երբ երեխայ մը քրիստոնեայ կը մկրտուի՝ Ս. Աւագանին մէջ կը լուացուի այդ սկզբնական մեղքէն և սուրբ կ'ըլլայ: Դրոշմի խորհուրդին տան մկրտիչ քահանան անոր մարմինն Ծմասերը կ'օծէ սրբալոյս միւսոնով՝ իբրեւ նշան Ս. Հոգիի շնորհքին, և երբ սիրտը կը դրոշմէ՝ կ'ըսէ. «Կնիքս աստուածային սիրտ սուրբ հաստատեալ է ի քեզ, և հոգի ուղիղ նորոգեցէ ի փորի քում»: Այո՛, սուրբ սիրտ և ուղիղ հոգի պէտք է քրիստոնէին օրպէսզի Աստուծոյ շնորհքներուն արժանի ըլլայ և նոյն ինքն Աստուած տեսնէ: Մեր պարտքն է ամբիժ պահել Ս. Աւագանին այդ սրբութեան կնիքը, Սուրբ Հոգիին աստուածային անջնջկի դրոշմը, սուրբ սիրտը:

Եթէ զԱստուած չենք տեսներ՝ պատճառն այն է որ չենք պահած մեր սրտին օրբութիւնը, եթէ Աստուած չ'երևիր մեզի, չի խօսիր մեզի հետ՝ պատճառն այն է որ արատաւորած ենք այն Ս. Տաճարը՝ ուր միայն կ'ուզէ բնակիլ Աստուած: Պօղոս Առաքեալ կ'ըսէ. «Ո՛չ գիտէք եթէ տաճար էք Աստուծոյ, և Հոգի Աստուծոյ բնակեալ է ի ձեզ: Եթէ ոք զտաճար Աստուծոյ ապականէ, ապականեցէ զնա Աստուած, զի տաճար Աստուծոյ սուրբ է, որ էք դուք» (Ա. Կոր. Գ. 16-17): Մարդը, մարդուն սիրտը, Աստուծոյ բնակարանն է, հետեաբար կարելի չէ զայն ուրիշի տալ. եթէ Աստուծոյ հակառակ մէկը կայ հոն, այսինքն սատանան, մեղքը, Աստուած կը հեռանայ անկէ. Ան չի կրնար հաշտուիլ մեղքի հետ, ուր որ ինքն է՝ հոն ոչ ոք կրնայ ըլլալ՝ հակառակ իր սրբութեան: Աստուած քարեղէն տաճարներու մէջ չէ որ կը բնակի՝ այլ հոգեղէն, սուրբ սրտեղէն տաճարներու մէջ: Ս. Հոգին կ'օթեանի ամբիժ հոգիներու մէջ, անարատ սիրտերու ներսը. «Միթէ չէ՞ք գիտեր, թէ ձեր մարմինները Ս. Հոգիին տաճարն են, որ ձեր ներսն է, զոր ունիք Աստուծմէ»: (Ա. Կոր. Զ. 19):

Մեր հոգեւոր կեանքին կեդրոնը մեր ներսն է, մեր սրտին խորերը, որուն գաղտնիքները սակաւն Աստուած չատ լուս գի-

տէ, վասնզի հայելիի մը պէս բաց է Անոր աչքին: Հոն է մեր փրկութեան բանալին, մեր յաւիտենական փրկութեան և երանութեան առհաւատչեան, Աստուծոյ արքայութեան դուռը. անոր համար է որ Յիսուս կ'ըսէ. «Արքայութիւնը ձեր ներսն է, ձեր սրտին խորը, ձեր հոգւոյն ներքնաշխարհը»: Արդարեւ քրիստոնէին ձեռքն է երկնքի արքայութեան բանալին, պայմանաւ որ զայն գործածել զիտնայ. մաքուր պահէ, չժանգոտէ, եթէ ոչ՝ այլիւս անգործածելի կը դառնայ և չի կրնար բանալ զրախտին դուռը: Ամբիժ հոգին է Եղեմին դուռը և սուրբ սիրտը անոր բանալին: Հաւատացեալ քրիստոնեան պէտք է լուս ճանչնայ այս առանձնաշնորհումը, քաջ զիտնայ յարգը իրեն յանձնուած անգին զանձին, և աղօթէ միշտ՝ որ Տէրը սուրբ պահէ այդ տաճարանման սիրտը, այդ աստուածային բնակարանը, ու Սողոմոնեան ճակարակն հետ պաղտալի Տիրոջ. «Սիրտ սուրբ հաստատեալ յիս, Աստուած, և հոգի ուղիղ նորոգեալ ի փորի խմբում», որպէսզի արժանի ըլլամ տեսնելու աստուածային լուսափայլ դէմքդ, և զայն նուիրեմ Բեզի՛ իբրեւ տաճար Դու սրբութեանդ:

ՍԻՈՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ԽՕՍԳ

Երբ իսկաւ ու նպասակ կայ՝ աշխատանքը յիւշին և ևս արդիւնաւոր է:

*

Դպրոցականին աշխատութիւնը ա՛յն պայմանաւ արժեք մը կ'ունենայ որ քարեղեւոյն ինքն աշխատողը:

*

Մարդու ճակատագիրը անոր քննարկութեան մեջն է:

*

Յաւաք և այն աւագանը որ իր մեջ եկած ջուրը դուրս կու տայ. աւերակ և այն տունը որուն մեջ քնակող կիներ շինարար ու ճիւղաւոր չեն:

*

Հանդերձը չգործածուած մնալով ցեցակեր կ'ըլլայ, մարդն ալ անգործ մնալով մեղքի ցեցով կ'ապականուի: